

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben kassza hordó: Vidékre postán szállítva.
Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
A szerkesztőség kéziratok visszafizetését és hirdetések a kiadói részére nem vállalja. Kiadói részére intézendők.

A bajor miniszterelnök Németország hadicéljairól.

München, augusztus 1.

A képviselőház ülésén annak az indítványnak a tárgyalása során, mely a gazdasági egzisztenciájukban veszélyeztetett és a háborúban résztvevő egyénekről való gondoskodásra vonatkozik, felszólalt Tandi miniszterelnök is és élénk helyeslés közben vetett visszapillantást a hadihelyzetre. Többek között a következőket mondotta:

— Ha a legutóbbi előterjesztésnél nem is teljesült minden reményünk, befolyása mégis megmutatta, hogy seregeink a minden erő felhasználásával kifejtett ellenhatást ki tudják egyenlíteni. Teljes bizalommal remélhetjük, hogy a német fegyverek ereje és szilárdsága az ellenséget rá fogja vezetni annak felismerésére, hogy a világ semmiféle hatalma sem tud bennünket leküzdeni és hogy végül az ellenség a német csapatok győzelmei által rákényszerített ama belátásra jut, hogy megsemmisítésünkre irányuló akaratát fel kell adnia és találkoznia kell velünk a megértés talaján.

— Békeajánlatainkat ellenségeink gunyosan visszautasították és gyengeség jelének magyarázták. Franciaország német földet akar elragadni tőlünk és az angolok főcélja az volt és az is marad, hogy véglegesen elintézzék a rá nézve rendkívül veszélyes és kényelmetlen politikai és kereskedelmi konkurenst. Anglia hadicélja az, hogy egész Európát tervszerűen körülkarolja.

Mindazok a támaszpontok, amelyeket Anglia a háború során megszállott, politikai értelemben nem mellékhadszínterek, hanem a rablásra vágyó Anglia fő hadicéljai.

— Nem lehet elég világosan rámutatni erre az angol hadicélra, nem lehet elég gyakran és elég világosan hangsúlyozni, hogy Anglia nem Elzász-Lotharingia kedvéért, hanem saját érdekeiért és Európa gazdasági leigázásáért harcol.

— Erről tudomást vehetne Franciaország is, ha végre egy pillantást vetne Calais felé.

— Ha Wilson — folytatta a miniszterelnök — a maga népszövetségével azt a célt követné, hogy a világ hatalmai között ezzel az egyensúlyt a jog, az észszerűség és méltányosság elveinek alapján megteremtse, akkor igenis, meg tudunk vele egyezni.

Mi nem akarunk mást, mint a hatalmak egyensúlyának helyreállítását és biztosítását, minden ország gazda-

sági fejlődésének szabadságát, a kereskedelem szabadságát és a forgalom szabadságát a szabad tengeren.

A népszövetség ezen az alapon legszebb koronája volna életünk művének. Ha Wilson képes szövetséges társait e felfogásra bírni, úgy nem lesz nehéz velünk megegyeznie, amíg azonban az ellenség nyugaton német területeket akar elragadni, gazdasági önállóságunkat meg akarja fojtani, szabadságunkat szét akarja zúzni, és a német birodalmat meg akarja semmisíteni, addig nem állhatunk félre a harctérről!

Három kivégzés Nagyváradon.

Kis csoportok a tűzériaktanya sárga épületei között. A katonai rendőrség emeletes pavillonjába lassan beszivárog a közönség. Hírek jönnek: a halálraítélteknek alighanem megkegyelmezték. Ismét új hír: a fojtogatót felakasztják, de a két másik tettet agyonlövik.

Végre megjön a katonai futár, Uhlyarik Béla hadnagy s a tárgyaló termet rogyásig megtölti a hallgatóság.

A közönség soraiban látható Malatinszky Lajos főispán titkáraival: Fráter Ivánnal és Rothkugel Istvánnal. Három tábori lelkész is jelentkezik, köztük Butuza Emil, Gintár dr. g. kath. és Grbics Emil dr. g. keleti lelkész.

A rendet a katonaság és a rendőrség tartja fenn. Kozma János dr. főhadnagy, a katonai rendőrség parancsnoka a nagy és nehéz munkát briliánsan oldotta meg, a kivégzési aktus alatt mintaszerű volt a rend. A rendőrséget Kolontáry János t. alkapitány vezeti, a rendet Becsey Ignác rendőrfelügyelővel élén 24 rendőr s 6 lovasrendőr tartja fenn, ott vannak Molnár Márk és Marcsov Kálmán rendőrőrmesterek, Dienes István, Vas Károly és Kelemen András detektívek.

A bíróság szobájában felbontották a futár által hozott levelet s tanácskoznak.

A vádlottakat bevezetik a terembe, lassan mozognak, arcuk ideges, de még nem félnek. A vasbilincseket leszedik róluk. Mellettük áll tolmácsuk, jóakarójuk, utolsó óráikban bizalmasuk: Mrgycs Mihály, katonai detektív, szakaszvezető, aki hetek óta nyomozott ebben az ügyben, éjjelt nappalá tett, elfogatásuk óta tolmácsolja az oroszok val-

lomásait. Meg is fogyott a hajdani díjbirkozó, 52 ós gallér helyett alighanem elég neki már a 48-as is.

Kihirdetik a halálos ítéletet.

A bíróság belép a terembe, amely ha háromszor olyan nagy lenne, akkor is szűk volna. Cserey Zoltán alezredes elnök, megnyitja a tárgyalást s utánna a rögtönítélő bíróság vezetője: Czuczor Vilmos dr. százados hadbíró, aki tizenkét ilyen tárgyalást vezetett már hasonló gyors tempóban kifogástalanul így szól:

— Öfelsége Ausztria császára és Magyarország apostoli királya nevében a temesvári cs. és kir. hadosztálybíróság, mint rögtönítélő bíróság Cserkaszin Iván, Balachin Mihajlu és Kurganov Vaszilije gyilkossággal és rablással vádolt hadifoglyok bűnügyében a július 30-án tartott tárgyalásán a következő ítéletet hozta:

A bíróság Cserkaszin Ivánt, Balachin Mihajlút és Kurganov Vasziliet a katonai btkv. 483. §-ába ütköző, a 484. §. b. és d. pontja és a 488. §. szerint minősülő rablás büntetében mondja ki bűnösnek és ezért a kat. bpr. 444. §-ának 2. bekezdése és a temesvári katonai parancsnok 4216-1918. sz. rendelete alapján

kötél által való halálra ítéli.

Az indokolás szerint az egyhangú beismerés a beszerzett tárgyi bizonyítékok igazolták a vádat s ezért őket el kellett itélni. A bíróság a gyilkosságot nem látta bizonyítottnak, mert ölési szándékuk nem volt a tetteseknek. Az ítéletet Hess altábornagy, temesvári katonai parancsnok jóváhagyta:

— Az ítéletet jóváhagyom. Végrenajtása augusztus elsején.

— Az elítélteket tehát

átadom az ügyésznek.

Mogán János dr. hadseregügyész: Tudomásul veszem s az ítélet végrehajtását 1 óra és 45 percre tűzöm ki.

Mrgycs Mihály tolmács oroszul közli az elítéltekkel az ítéletet, akik fakóra váltan mereven hallgatják. Cserkaszin nyög.

Az ügyész felszólítására Mrgycs megkérdi Cserkaszint:

— Mi az utolsó kívánsága?

Cserkaszin:

— Kérem, tessék engem börtönre ítélni.

— Nincs más kívánsága?

Cserkaszin:

— Nem bánom, ha a legszigorubb börtönre ítélnék, akármeddig tart is.

Most Balachin következik.

— Én nem gyilkoltam, csak halálra ne ítéljenek.

— Akar valakit látni, vagy kíván mást?

— Bármilyen büntetést kérek, csak ne a halált.

Kurganov:

— Papot kérek.

— Tiszteendő urak, szól a hadseregügyész, sziveskedjenek az elítéltekhez fáradni.

A láncokat feltették az elítéltekre s a szomorú menet elvonult.

A védők még a tárgyalás megkezdése előtt telefonösszeköttetést biztosítottak Temesvárral, hogy ha kedvezőtlen lesz az ítélet, azonnal beszélhessenek az altábornagy naggyal. **Jellinek József** dr. főhadnagy a védők nevében csakugyan telefonon kísérte meg, hogy az utolsó pillanatban kegyelmet eszközöljön ki a halálraítélteknek.

— A tárgyaláson beigazolódott, hogy az igazi főbűnösök azok, akik megszótktek. Ha ezeket elfogják s most mind a három elítélteket kivégzik, nem lesz bizonyíték ellenük s megeshetik, hogy a szökevények nem vehetik el méltó büntetésüket. A katonai bptts. 444. szakasza alapján két emberélet menthető meg, kérem számukra a megkegyelmezést.

A katonai parancsnok **Mogán János** dr. hadseregügyésszel közölte, hogy nem teljesítheti a kegyelmi kérést, amit a védők tudomásul vettek.

Bali Mihályról,

akit előtte való nap minden vonatnál nagy közönség várt, s rossz viccekre használta fel nevét, azt mesélték, hogy álszakállal lopózott be a városba. A jó husban levő állami hóhér ezt megcáfolta:

— Reggel jöttem, vonaton, hallom tegnap sokan vártak. Itt van két segédem **Gold Károly**, akit Kozarektól örököltem s a ki 94 kivégzésnél segített, meg a másik segédem **Gallay Mihály**, a pestvidéki ügyészségnél szolgál, most végzi első munkáját.

— Milyen lesz a kivégzés? — kérdeztük.

— Mint rendesen, felelt Bali mester, simán történik. Egyszer történt, hogy a felakasztott, mikor levágták, magához tért, de az is Kozarek keze alól került ki. Nálam ilyesmi nem fordul elő. Ha én egyszer megfogom a nyakát...

— Mikor volt munkája?

— Az ősszel Pozsonyban, azóta sem. Most is adtam volna 100 koronát inkább, csak ne kellett volna lejönni. Ott van a termésem, 50 holdon ami termett, azt szerettem volna betakarítani. De este megyek is.

— És a kötél?

— Hát kérem, azt régen elrabolták, kitépték a kezemből, de ma nem lehet. Drága a kötél. Három kötél kell minden elítéltnak, két vékony a nyakra és a kezekre, a lábra

meg istráng. Mindet visszavisszük, itt nem lesz vásár.

A bitófák felé

a tüzérlaktanya nagy udvaráról vezet az út. Oldalt piatánok, hársfák, gesztenyefák s szivarfák szegélyezik az utat, a szivarfák hosszú zöld virsziniákat eresztenek. Istállók következnek, szemétdomb, tul rajta nagy szomorufűz, kerítés, salak-salak, végül két rak-tár közt egy tisztáson néhány lépésnyire egymástól áll a három bitófa. A szomszéd barakk tetején élelmes, kéményseprőknek öltözött emberek jelennek meg, ravaszul jutnak ahhoz a látványhoz, amelyet szivesen elkerül a jóízű ember, de verekszik érte a csöcselék. Ifjabb **Tisza István** gróf, aki e percben fordul be a sarkon, hasonló nézetben van s hamar eltűnik a tisztáson.

Az elítélteket levezetik a tüzérlaktanya fogházába. Utközben **Cserkaszin** azt kérdi Mrgycstől:

— Hol akasztanak fel?

— Itt a laktanyában, ott hátul.

Cserkaszin erre busan lelógatta a fejét.

Mogán János dr. katonaiügyész, aki több hasonló ítélet végrehajtását vezette, megkérdezte Balitól:

— Rendben van?

— Igenis.

— Tehát 1-45-kor.

Azután így rendelkezett:

— Az elítélteknek ujnyi bort a pohárba s a többi viz legyen.

Az utolsó ebéd.

A jobboldali utolsó cella. Kint az augusztusi nap osztja meleg sugarait, vakító fény és derű mindenfelé, itt szürkeség, szomorúság. Rozoga asztal, szemben velem **Cserkaszin** Iván szőke feje, a szeme mintha könnyes volna. Mellettem **Litvák József** orosz hadifogoly, mérnök, sebesen ír orosz leveleket. **Balachin** Mihajlu nézi meredt szemekkel a siető ceruzát, amelynek hasznát nekik nem tanították, rajta tul sötétén, hallgatag mozdulatlansággal **Kurganov** Vaszilije. Itt sietősek a percek s futnak az órák, jaj Istenem, ezek a hallgatag emberek, akiket egy nagy festő keze vetített az életre, nemsokára jajongani fognak és zokogni, szenvednek és haldokolnak s kapkodnak azután, ami már nem érhető el többé soha: a tűnő élet után.

Kozma János dr. főhadnagy törli meg a csendet:

— Hozzák az ebédet.

Az Emke volt pincére, **Horváth Endre** behozza a menüt: krumplileves és jóillatu székelygulyás, kettős porció. A négy fegyveres őrnök is tetszik az ebéd, de a szomorú foglyok nem igen nyulnak hozzá. **Balachin** egy két kanállal a krumplilevesből, de a fehér krumpliból már nem harap. **Litvák József** ugyancsak kínálja:

— Egyél-egyél.

Nem kell egyiknek sem, ellenben cigarettát kérnek, rágyujtanak s gyorsan szívják. **Kurganov** hirtelen a spriccerhez nyul s **Kozma János** dr. felé meghajolva mondja:

— Bocsánatot kérek. Kegyelmet kérek.

S iszik. Isznak a többiek is sörös po-

hárba töltött vizes borból. Enni senki sem akar.

Litvák Balachin unszolja:

— Egyél-egyél, lehet, hogy még kegyelmet kapsz.

Litvák e közben befejezi a levélírást. Mindegyik elítelt iratott ki anyjának, ki testvéreinek, elbucsztak tőlük. Az utolsó üdvözlöt **Kozma János** dr. főhadnagy vette magához, először a katonai cenzurán megy keresztül s azután küldik az elítéltek hozzátartozóinak a távoli Oroszországba.

A szomorú ebéden a halálraítéltek halásan köszönték **Jellinek József** dr. védőnek fáradhatatlan tevékenységét.

Mikor magukra maradtak, **Grbics Emil** dr. g. kel. tábori lelkész mindeniküket meggyóntatta s megáldoztatta s beszéddel vigasztalta őket.

Egy óraker érkeztek oda **Gintár** és **Butuza** tábori lelkészek is, akik hárman egész az utolsó pereig az elítéltekkel maradtak.

Mindegyikük mindvégig remélte a kegyelmet, hogy büntetésüket fogságbüntetésre változtatják.

Ez a remény erősítette őket, hogy könnyebben elviselhették az utolsó percek rettenetes szenvedéseit.

Indul a kivégzési menet.

Délután pontosan 1 óra 45 perckor megnyitott a három rablógyilkos siralomházának ajtaja s kivezették rajta a szuronyos őrnök **Kurganov**, **Balachin** és **Cserkaszin**. Mindegyik keze szabadon. Mindegyik mellett ott lépdelt a három tábori lelkész kezében a kereszttel.

Megindult a menet a vesztőhely felé. Elöl s hátul egy félzászlóalj katona, középen a kivégzési négyes az oroszokkal. A félzászlóaljat **Lipták** tüzérszázados vezette. A kivégzési menet a tüzérlaktanya nagy udvarán át lassan eljutott a vesztőhelyig, ahol fel volt állítva a három bitófa. A három orosz közül **Cserkaszin** Ivánon volt leginkább a halálfélelem. Arca sápadt, beesett szemei révedezve tekintenek a szomorú ut végpontja felé. **Balachin** és **Kurganov** erősebbek. Ők még remélnék a kegyelemben...

A bitófa alatt.

A menet megáll. **Bali Mihály** két segédjével már teljesen készen várja az elítélteket. A három bitófa körül feláll a szuronyos katonák négyesége.

A bíróság tagjai, a hadseregügyész, a védők középen állanak. Elöl a három elítelt. Harsány vezényszavak. Az ítéletet újból kihirdetik előttük: Ő császári s apostoli királyi felsége nevében... kegyelmet egyikük sem kapott.

A három lelkész halkán imádkozik. **Balachin** és **Cserkaszin** hátraviszik. **Kurganov** ott marad, ő az első. Nevén szólítják, ő áhitattal megcsókolja az eléje tartott keresztet s indul.

A kivégzés.

A hadseregügyész átadja **Kurganov** **Bali Mihály**nak azzal, hogy teljesítse kötelességét. A két segéd, egyikük már teljesen ősz ember, megfogja két kezén, odavezeti az első akasztófa felé. Kezeit jobblábjához kötik, lábait alul egy vastag kötéllel átfogják. A kötél vége a bitófa alján levő csigán van át húzva. Felállítják a fa tövében levő emelvényre. Nem szól egy szót sem. **Bali** föl megy a bitófának támasztott létrán s nya-

kába illeszti a hurkot, melynek másik végét a bitófa tetején levő kampóba akasztja. Egy rántás... A csigába akasztott kötelet alul meghúzzák, **Bali** a fejét megmozgatja egy párszor s vége... A hóhér még egy percig a létrán áll, az elítéltnak szemét befogja, letörli a halálverejtéket az elítelt arcáról s ráborítja a fehér leplet. 1 óra 54 perc.

Az ügyész most **Balachin** szólítja. Ez is

megcsókolja a keresztet s ő is indul. A segédek átveszik s őt is megkötözik. Mikor fejére teszi a hóhér a hurkot, még egy esdő pillantást vet a jelenlevőkre . . .

— Bocsássanak meg! — szól oroszul. 1 óra 57 perckor az ő arcára is rákerül a fehér lepel. Vége . . .

Most következik az elsőrendű vádlott: Cserkaszin Iván. Ő is megcsókolja a feszületet. Szeméből könnyet dörzsöl ki, a meghatottság ő rajta vett legjobban erőt. Két társa már halott. Ő az utolsó, a legnagyobb bűnös.

Mikor az emelvényre állítják, halkan megszólal:

— Isten velük! . . .

A hóhér nyakára teszi a kötelet, egy rántás, Bali lefogja az ő szeméit is. Neki van a legkinosabb haláltusája, a hóhér elereszti egy pillanatra a fejét, szemhéjja föl pattan, szeme fehérje látszik, arca roppant el van torzulva, rettenetes látvány. Egy párszor felhördül még. Pont két óra s meghalt.

Mialatt Bali Mihály Cserkaszinnal végzett, Kurganov fejről lefujta a szél az arcára borított leplet. Láthatóvá lett a haláltól eltorzult, a véraláfutástól sötét, minden kint kifejező arca. Szája félig nyitva, melyből felpuffadt nyelve lógott ki. A segédek gyorsan ismét ráborították arcára a kendőt, hogy a közönséget ne bántsák a rettenetes látvány.

Beleszin Sándor segédorvos hallócsöveivel vizsgálja mindenik szívéit. Cserkaszin azonnal meghalt. Kurganov volt a második. 2 óra 7 perckor ismét megvizsgálja őket, Balachinban még most is van egy csöpp élet. 2 óra 11 perckor jelenti aztán, hogy Balachin szíve is megszűnt verni.

A hóhér jelenti, hogy az ítélet rendelkezéseinek eleget tett. Feloldozzák az elítéltek kezeiről a kötelékeket.

Imához!

A félzászlóalj vezénylő tiszt erős hangja csendül föl:

— Imához! A katonák feszes állásban tisztelegnek a kalapok lekerülnek a fejeikről. Csend... A három tábori lelkész hangosan mondja az imát az elítéltek lelki üdvéért.

Ima után dr. Mógán hadseregügyész átadta a három holttestet a vezénylő tisztnek. A szuronyos csapatból kiválasztanak egy szakaszt a testek őrzetére. A félzászlóalj elvonul, vége az egész aktusnak. A közönség is elhagyja az udvart. A vén Bali csomagolja a lábköteleket.

A temetés.

Az elítéltek holttestét már ott várta a hullaszállító kocsi, mely kivitte a Rulikovszky-uti temetőbe. Ott ástak nekik sirt az egyik sarokban. Délután 3 órakor már el is hantolták őket. Mindenik feje fölött fejfa. Rajta a név s csak annyi: „orosz fogoly“.

* **Katonai kitüntetések.** A király elrendelte, hogy a legfelsőbb elismerés tudtul adassék a kardok egyidejű adományozása mellett dr. Szokoly Tamás népfelkelő századosnak. A legfelsőbb dicsérő elismerés tudtuladását rendelte el a király kitűnő szolgálataik elismerésül pilisi Kornháber Adolf nyug. gyalogsági tábornoknak és Fülöpp Arthur altábornagynak.

Az olaszok visszavonulnak Albániában.

Budapest, aug. 1. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harcér.

A tüzérségi harc és a felderítő tevékenység tegnap az egész délnyugati fronton nagyon élénk volt. Tegnapelőtt olasz bombavető repülőraj támadta meg Velence tartománybeli repülőtereinket. Repülőink szembe szálltak az ellenséggel és megakadályozták abban, hogy kárt okozhasson.

Albániában lévő harcainknak egy hét

előtt megkezdett támadásai arra kényszerítették az olaszokat, hogy hiábavaló ellentámadások után Berattól északnyugatra és északkeletre lévő első vonalaikat és azok mögött tekintélyes területet 30 kilométer frontszélességben feladja. Derék csapataink, melyeknek harci teljesítményeit növeli ama körülmény is, hogy a hőség és az időjárási viszonyok miatt nagy fáradalmakkal kellett megküzdeniük, üldözik a hátráló ellenséget.

A vezérkar főnöke.

Visszavert erős ellenséges támadások.

Berlin, aug. 1. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harcér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. Ypern és Bailleue között kora reggel átmenetileg élénk tüzérségi harc, napközben mérsékelt tüzérségi tevékenység. Este a front számos helyén felderítő harcokkal kapcsolatban feléledt.

A német trónörökös hadcsoportja. — Fere-en Tardenoisról keletre a franciák délután ismételten heves részleges támadásokat indítottak. Ellenlökéssel visszavetettük az ellenséget kiindulási vonalaiba.

A harci front többi részén változó erejű tüzérségi harc és kisebb előtéri harcok. — Perthestől északkeletre az ellenség erős tüzérségi előkészítés után megkísérelte a ju-

lius 30-án elhódított számos pont visszazérését, veszteségeivel visszavertük. Saját csapataink sikeres előretörést végeztek Fichtelbergtől délre és az Argenneokban.

Albrecht württembergi herceg hadcsoportja. Gyalogsági harcok a Mozel mellett és a Paroy erdőben, melyek során foglyokat ejtettünk.

Az ellenség tegnap a fronton légi harcban és alulról való lövéssel 25 repülőgépet veszített, egy angol repülőrajt, mely hat nagy harci repülőgépből állott és Sarbrücken ellen szándékozott támadást intézni, a fronton és a mögöttes országban levő vadászipilótáink, mielőtt még bombákat dobhatott volna, megsemmisítették. Egy másik ezt követő rajból egy további angol nagy harci repülőgépet láttunk le.

Ludendorff, első főszállásmester.

A béke kérdése az angol alsóházban.

Anglia nem kapott felhívást a béketárgyalások megkezdésére.

Budapest, augusztus 1. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: Az alsóházban Schmith képviselő megkérdezte a kormányt, kapott-e kevéssel ez előtt az ellenségtől ajánlatot a béketárgyalások megkezdésére? Balfour a kérdésre kijelentette, hogy az ellenség közül egyik sem fordult hozzájuk ilyen javaslatlaltal.

Soissons a német védelem pillérje.

Budapest, augusztus 1. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: A Temps írja: A német hátvédek erős ellenállást fejtenek ki csapataink ellen, melyek három oldalról nyomulnak elő a Vesle és a Marne között levő kiszögellés ellen. A németek ellenállása legerősebb Soissonstól délre és nyugatra, mert Soissons az a pillér, amelyre a németek védelmi vonala van támasztva.

Eddig csak a nyugati csata előjátéka folyt.

Budapest, augusztus 1. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Svájci katonai szakértők azt következtetik, hogy a németek számolva a változott hadihelyzettel eddigi terveiket megváltoztatták és új hathatós rendszabályokat foglaltak életbe léptetni. Kérdés, hogy Foch tábornok meglátja-e előre, hogy ezek a rendszabályok milyenek lesznek.

Tagadhatlan, hogy az antant csapatokon bizonyos fáradtság észlelhető, mert Foch tábornok nem kímélte a rendelkezésre álló erőket. Az amerikai csapatok szállításában fennakadás állott be, mert a megnövekedett buvárhajó veszedelem akadályozza a csapatszállítást.

A németek offenzívája ott fog megindulni, ahol az ellenség legkevésbé várja. Eddig csak a nyugati csata előjátéka folyt, most kezdődik az első felvonás, mely esetleg az utolsó is lesz.

Ukrajnában kihirdették az ostromállapotot.

Berlin, augusztus 1. A Morningpost jelenti Kievből:

Egész Ukrajnában ostromállapotot hirdettek ki. Kievből és Odesszában különös védő-intézkedéseket tettek. Az egész vasúti forgalom katonai fenhatóság alá került.

Berlinben komolynak tartják az ukrániai állapotokat.

Bécs, augusztus 1. A legutóbbi berlini jelentések szerint ottani politikai körökben mindinkább az a nézet kerekedik felül az Eichhorn tábornagy ellen elkövetett merénylettel kapcsolatban, hogy ez nem egyedülálló jelenség és számíthat arra is, hogy Ukrajnában hasonló esetek a közeljövőben meg fognak ismétlődni. Az Ukrajnában uralkodó állapotokat rendkívül komolynak tartják.

A Berliner Tagblatt annak a véleményének ad kifejezést, hogy a merénylettől egyes ukrán politikai körök sem állnak távol. Ezek a körök nemcsak az ország élére került mostani kormányral állnak ellenséges lábon, hanem „ki a németekkel

Ukrajnából!” kiáltást is a zászlójukra irták.

Az annexionista Deutsche Zeitung ezeket írja: A keleti helyzet nem kell hogy aggodalommal töltsön el bennünket. A keleti fronton a háborúnak új életre ébredése ki van zárva. Valószínű ugyan, hogy az oroszországi események még nagyon sok politikai és katonai munkát fognak kívánni tőlünk, mert ha mi Oroszországban ez idő szerint egyes politikai pártok közötti küzdelembe nem is akarunk beavatkozni, katonai és politikai vezetőinknek mégis kötelességük gondját viselni annak, hogy az előnyöket, melyeket a békeszerződésben biztosítottunk, élvezzük is.

A háboru eredménye számokban.

Budapest, augusztus 1. (Saját tudósítónktól.) Berlinen át a Wolf-ügynökség jelenti: A központi hatalmak táborában levő foglyok száma a háboru negyedik évének végén 3.800.000 ember. Ezek közül csupán Németországban 2.300.000 ember van.

A zsákmányolt hadianyag ez évben rendkívüli nagy mennyiségben szaporodott:

A zsákmányolt ágyuk száma volt tavaly 12.156, most 23.000. A géppuskák tavalyi száma 8352 volt, jelenleg 38.000. Különböző járművek száma volt tavaly 10.640, most pedig 65.000. Ezenkívül 365 zsákmányolt páncélos automobil van birtokunkban.

Indítvány a lakásinség enyhítésére.

Kilenc okos javaslat, melyet nem fognak megvalósítani.

Dr Thury Kálmán és társai következő indítványt nyújtották be a törvényhatósághoz a lakásinség enyhítése végett:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Mindnyájunk által tudott dolog, hogy városunkban igen nagy lakásinség van úgy, hogy májusban több mint 200 család maradt lakás nélkül. Még jobban fog fokozódni ez az inség, ha a háboru befejeztével visszatérnek katonáink.

Égető szükség van tehát, hogy ezen kérdés mielőbb rendeztessék, az inség enyhítettessék, mert ennek elodázása a város lakosságának igen súlyos anyagi és erkölcsi hátrányát vonná maga után.

Miért is tisztelettel indítványozzuk a tek. Törvényhatósági Bizottságnak, hogy ezen kérdést legközelebbi közgyűlésén napirendre venni, tárgyalni és a város tanácsát a következő, ez irányban nagy fontosságú intézkedések mielőbbi megtételére utasítani méltóztatassék:

1. A város területén tartózkodó idegen honost a 4180—1917. M. E. számú kormányrendelete értelmében nyert feljogosítás alapján sürgősen távolíttassa el.

2. Hogy a magánlakásokban elhelyezett iskolák és hivatalok helyiségei felszabaduljanak, a kórházak részére a hadvezetőség által lefoglalt iskolák és hivatali helyiségek ürítettessenek ki.

3. A már megkezdett és félben hagyott munkáslakások építése sürgősen fejeztessék be.

4. A háboru alatt a hadvezetőség által épített nagyszámu és terjedelmű barakkok szükséglakások céljaira azonnal engedtesse nek át, mihelyt háboru után a leszerelés befejezést nyer.

5. Az építési szabályrendelet módosítottassék olyképen, hogy az ugynevezett könnyű építési mód a közegészségügyi és szilárdági szabályok szemelött tartása mellett megengedtesse.

Ugyanezen szabályrendelet módosítottassék, hogy oly háztulajdonosoknak, akik a rendelkezésükre álló szabadtelekre 2—3 szobás lakásokat építenek, vagy eddig nem lakás célokra felhasznált épületrészeket 2—3 szobás lakásokká átalakítanak, hosszú tartamu adómentesség biztosítottassék.

Hasonló hosszabb tartamu adómentesség biztosítandó azoknak is, akik a padlás-tereket és alagsorokat hasonló kislakásokká átalakítják.

6. A hadvezetőség által felhalmozott építési anyagok a háboru lezajlása után megfelelő ár mellett a városok rendelkezésére bocsájtassék.

7. Kislakások építésére kamatmentes állami hitel, vagy — mint Pozsony város törvényhatósága tette — egy állami sorsjáték rendezésére az engedély eszközöltessék ki.

8. Építtessék egy tisztviselőtelep, melyhez a város ingyen vagy igen alacsony ár mellett adjon telket.

9. Egy helybeli építési vállalat erkölcsileg és esetleg anyagilag támogattassék kis- és középlakások tömeges építésénél és az iparosokból összeálló szövetség hasonlóan támogattassék azon célból, hogy az ipari munka nagyban és elfogadott szabványok szerint és ezáltal sokkal olcsóbban legyen előállítható.

Nagyvárad, 1918. évi július hó 12.

Dr Thury Kálmán s. k. Olasz Béla s. k. Dr Adorján Armin s. k. Popper Akos s. k. Dr Grósz Menyhért s. k. Baróthy Pál s. k. Bogárnár Sándor s. k. Dr Váradi Ödön s. k. Németh István s. k. Rendes Vilmos s. k. Dr Rezső Mór s. k.

Olyan helyénvaló az indítvány, hogy Nagyváradon semmiesetre sem fogják megvalósítani egy pontját sem. Vagyis: 1. a galíciaiakat tovább is hizlaljuk, hadd drágítsanak, 2. az iskolákban tovább is kórházak lesznek, mert pld. a reáliskolával abszolúte semmiféle városi ur nem törődik, 3. munkáslakásokat akkor építünk, ha az építkezés még drágább lesz és abszolúte lehetetlen, 4. a katonai barakkokat nem vesszük át, mert mire vége lesz a háborúnak, ugyis elkorhadnak, 5. az ugynevezett könnyű építkezési módot nem engedélyezhetik, mert ma lélegzetet venni is nehéz, 6. mire a hadvezetőség által felhalmozott építési anyagok átadhatók lennének, akkorra mind elkorhad vagy mind ellopják, 7. sorsjátékokat legfeljebb az itt árdrágító galíciaiak kaláccsal ellátására fognak engedélyezni, 8. tisztviselők részére egyelőre csak koplalótelepet állítanak fel, 9. olcsón építő vállalkozó? plyan pedig nincs.

Nagyvárad a múlt hónapban.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi ülését Malatinszky Lajos főispán elnöklete alatt.

Az ülés megnyitása után Lukács Ödön főjegyző előterjesztette a polgármester havi jelentését a közigazgatás július havi állapotáról, melynek érdemlegesebb adatai a következők:

A közegészségügyi állapot július hónapban kielégítő volt, mert a halálozások számát, beleszámítva az idegeneket, 3-al feljülmulta a születések száma.

A fertőző betegségek közül a kanyaró 11 esetben, a difteritisz 5 esetben 1 halálozással, a vörheny 3 esetben, a hasihagy-máz 16 esetben (5 idegen) 3 halálozással, a vérhas 6 esetben 2 halálozással, a hőkhurut 2 esetben fordult elő. — A járványkórházban gyógyítottatott 9, a gyermekkórházban 75 fekvő és 382 bejáró beteg. Született 33 fiu.

46 nő, összesen 79 gyermek, elhalt 55 férfi, 54 nő, összesen 109 egyén (33 idegen.) Városrészek szerint elhalt: Ujvároson 20, Olasziban 17, Váralja Velencén 11, a kórházakban 61. 5 éven aluli gyermek 29 halt el.

A közbiztonság normális volt. Lopás 244, csalás 14, sikkasztás 26, orgazdaság 21, okirathamítás 2, árdrágítás 5, zsarolás 1, hatóság elleni erőszak 2, könnyű testi sértés 7, súlyos testisértés 1.

Megemlékezik a jelentés a berekböszörményi rémes rablógyilkosságról, amelynek tettesei közül 3-at a nagyváradi detektívtesület, dacára csekély létszámának, csakhamar kézrekerítette s a másik két tettesnek nyomában van. Kihágási feljelentés 321 tételt, ezek közül 160 árdrágítás.

Kincstári adóban befolyt 60462 K, városi adóban 51761 K.

A havi jelentést tudomásul vették.

A szakelődök semleges jelentései, néhány fellebbezés és kórházi gyógydíj ügynek elintézése után az ülés véget ért.

Jönnek az osztrák gyermekek.

Nagyváradra 767 gyermek érkezik vasárnap.

Zsufolásig telt vonatok hozzák Magyarországra Ausztriából a szegény, sokat szenvedett gyermekeket, hogy hat hetet töltsenek itt.

Magyar vendégszeretettel fogadjuk a kis osztrák csemetéket, akik még többet szenvedtek a háboru alatt, mint a mi gyermekeink.

Biharvármegye egyes községeibe már megérkeztek a kis osztrákok s mindenütt lelkes fogadtatásra találtak. Hisszük és tudjuk, hogy ilyen fogadtatásra találnak nálunk is.

Vallnay kormánybiztos tegnap táviratban értesítette Nagyvárad polgármesterét, hogy hétfőn, aug 5 én délelőtt 11 óra 37 percper külön vonaton 767 osztrák gyermek érkezik Nagyváradra, akik itt helyeztetnek el.

Ezeket kívül ugyan akkor érkezik Várad Szőlőre 14, Fugyivásárhelyre 50, Mezőtelegdre 58, Örvéndre 15, Élesdre 17, Révre 15 gyermek.

Lukács Ödön polgármesterh. a táviratot azonnal közölte Biharmegye alispánjával, hogy az említett községekben intézkedhessék az osztrák gyermekek fogadtatása és elhelyezése iránt.

Ugyancsak érintkezésbe lépett a polgármesterhelyettes Imrik S. Zoltán tb. kanonokkal, mint a nyaralattási akció végrehajtóbizottságának helyettes elnökével s tudatta vele a kormánybiztos táviratát. — Imrik S. Zoltán és dr. Edelmann Menyhért, akik oly nemes buzgalommal vezetik az akciót, nagy arányú intézkedéseket tettek, hogy az osztrák gyermekek fogadása minél szívélyesebb legyen s teljes rendben menjen végbe.

* A szőlőmunkát kitünően értő, keres a város közelében szőlőt a jövő évre feles munkára. Értekezhetni Schlauch-tér 12. szám

A katonák ellátása.

A képviselőház ülése.

Szász Károly elnök féltizenegy után megnyitja az ülést. Bemutatja a főrendiház elnökének átiratát, a mely szerint a választójogi javaslatot a főrendek módosítás nélkül elfogadták.

Napirenden van

a katonai ellátásról

szóló törvényjavaslat. Az első szónok

dr Szilágyi Lajos.

Általánosságban a javaslat humánus, modern, méltányos és igazságos alapelveken épült fel, dicséret és elismerés illeti érte a honvédelmi és pénzügyi minisztereket.

Hogy a rokkantak, hadiözvegyek és hadiárvaik illetékei közös költséget képeznek, minden magyar ember előtt kétségtelen. Ennek dacára a tv. jav. eredeti szövegében ez a kérdés a későbbi szabályozástól tételt volna függővé. Ez a körülmény azt bizonyítja, hogy Ausztria vitássá tette e kérdést, vitássá főleg azon okból, mert megrettent a magyar rokkantak, hadiözvegyek és hadiárvaik költségeinek a quóta szerint reá eső hányadától. Csak természetesen, hogy az eredeti javaslat a bizottságnál egyhangulag leszavaztatott.

Az ellátási illetmények egyes tételei a pénz mai csekély vásárló ereje folytán tárgyilagosan meg nem bírálhatók, de minden esetre óriási haladást jelentenek. Zavaró jelenség, hogy a katonatisztek és a hivatásos altisztek törzsfizetésének rendezése e törvény tárgyalását nem előzte meg, jöllehet az illetmények mind a törzsfizetéshez igazodnak. A tiszt és az altiszt fizetés szegyenletesen alacsony és kevés és ennek a megváltoztatása nemzeti kötelesség a nemzet hőseivel szemben. A hadrakelt sereghez beosztott tisztak fizetését a háboru kezdete óta egy fillérrel sem javították, sőt azokat több tekintetben csökkentették. Fokról-fokra csökkentették a századparancsnokságokat vivő főhadnagyoknak és zászlóalj parancsnokságokat vivő századosoknak az illetékeit. Lakbér, eltartási illeték és gyermektartásdíj szerfölött csekély, még hozzá az utóbbi két tétel az élvezetét azonnal megszüntetik, ha a családfő megrokkant és helyi szolgálatra osztják be. A hadifogságban szynlódó tiszt nejeinek is rendkívül szomorú a helyzete. Az itthon alkalmazott tisztak fizetésükre mindig ráfizetnek. Ha egy npl. hadnagy a felvett fizetésből kifizeti a lakást, a múlt hónap (tiszt) élekezde) élelmezését, akkor a többi költségeire csupán 15 koronája marad.

A tisztikar és a legénység élelmezésének megkönnyítésére létesített kert gazdaságok céljaiknak nem felelnek meg, egyrészt mert 30 holdnál nagyobb területet nem szabad művelés alá vonni, másrészt meg mert a termelt cikkek árát a piaci ár 40 százalékában állapította meg a honvédelmi miniszter. Az élelmiszer beszerzési központoknak sokkal nagyobb forgó tőkét kell engedélyezni és a hitelre való vásárlást is be kell vezetni, az országos központokra pedig befolyást kell gyakorolni az iránt, hogy a tiszt központok minden cikket idejében megkapjanak.

A póttesteknél létesített ruhakészítő üzemek hivatásuknak szintén nem felelnek meg egyrészt, mert polgári erőkket dolgoztatnak, másrészt mert a varratáshoz szükséges anya-

got és hozzávalókat a tisztikar beszerezni úgy sem tudja. A központi ruhatáraktól alig kapnak a tisztok valamit, egyrészt mert igényjogosultságukat a miniszter szükre szabta, másrészt mert a ruhatár kellő készlettel nem rendelkezik.

A helyzetet súlyosítja, hogy a tisztnek semminemű mellékjövedelme nincs, egyedül az írói honoráriumot türik meg mellékjövedelemnek.

Egy nős közhonvéd kap Budapesten zsold, közétkezési pénz, lakbérjárulék és hadiségély fejében összesen havi 381 koronát. Egy nős npl. hadnagy pedig 495 koronát. Sürgősen fel kell emelni a katonatiszti fizetéseket.

Egy a fronton levő továbbszolgáló őrmester családja 50 fillért kap naponta világításra, fűtésre és főzésre.

Itt nincsen más segítség, mint az egész családnak étkezést, ruhát, fűtést és világítást természetben kiszolgáltatni.

A tv. javnak. 4. része, melyet a kormány gr Tisza István javaslatára terjesztett be, minden várakozást felülmul az a körülmény, hogy a háboruban szolgálatképtelenné vált és keresetképtességében erősen meggyöngyült nőtlen katonatisztnak, nőtlen tisztjelöltnek és középiskolát végzett nőtlen altisztnak vagy közkatonának nem lehet kevesebb ellátási illetménye, mint évi 3000 korona, ha pedig nős az illető, évi 4000 K, ha pedig gyermeke is van ezen felül évi 400 K, még a legvérmesebb reményeket is felülmulja.

Az özvegyek és árvaik ellátási illetményének meghatározott minimuma lényeges haladást jelent, csak a keresetképtelen és vagyontalan egyszerű parasztasszony özvegy nyugdíja kevés, mert évi 435 K-ban állapított meg. A társadalmi és az állami gondoskodásnak itt kell majd fokozottabb mértékben közbelépni.

A hadi jótékonytságot, nehogy az szétforgácsolódjék, központi ellenőrzés alá kell venni. A Bécsben székelő Krobotin alapot, Károly császár és király alapot, mivel azokat tulnyomóan osztrák tisztak adminisztrálják teljesen fel kell oszlatni és a Magyarországra eső részt a magyar véráldozat arányában ki kell nekünk szolgáltatni.

A hadigondozó hivatalnak gr Tisza kormány idején gr Klebelsberg huno intézkedései szerint létesített alkotása viszont a legnagyobb elismerésre méltók.

A törvényjavaslatnak értékes újítása, hogy a rokkant katona gazdasági önállóságának előmozdítása céljából az ellátási illetményekből 10 évi előleget ad. Mindazonáltal ennél a módozatnál sokkal célszerűbb eljárás lenne, ha a rokkant katona a maga ellátási illetményeit biztosítási díj gyanánt lekötöthné valamilyen államilag ellenőrzött társaságnak és e társaság az engedményezés ellen-tékeként földet adna a katonának, földet amíg él mérsékelt haszonbér mellett, mikor pedig meghal s a biztosítási összeg a halála folytán esedékessé válik, ugyanazt a földet a gyermekeknek örök tulajdonul adná át. Egészen bizonyos, hogy a kormány előbb utóbb erre az eljárási módra kényeszerül.

A közkatona nagyszerű teljesítményeit is megfelelően jutalmazza a javaslat, amennyiben a 84 millió koronából 74 millió korona a legénységi rokkantak, hadiözvegyek és hadiárvaik javára utaitatik ki.

A törvényjavaslatnak jóformán az egész szerkezete olyan szabályzatokon nyugszik, amelyekre a törvényhozásnak befolyása nincs és amelyeket a törvényhozás legtöbb tagja nem is ismer. Szerfölött fontos, hogy a sza-

bályzatokat a hadügyminiszter és a két államnak két honvédelmi minisztere azonos szövegezésével adja ki és azonos módon hajtsa is végre.

A törvény végrehajtásánál egyszerű és gyorsított eljárást, jó magyaros nyelvezetű és könnyen érthető utasítást és érző szívű hatósági közegeket kérünk.

A jövő a honvédelmi miniszter ur kezében van, a hatalmat hozzá a törvénnyel megkapja. Éljen vele a legjobb meggyőződés és lelkiismerete szerint, akkor nem lesz Magyarország nélkülöző rokkant, síró özvegy vagy síró hadiárva.

A törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadják.

Szilágyi Lajos után Horváth Mihály kijelenti, hogy a javaslatot elfogadja, de jobban szeretne volna, ha a javaslat az önálló magyar hadsereget hozta volna.

Pirkner János felszólalásában azon különbségről beszélt, mely Németország és a monarchia hadseregszervezete között fennáll. Dicsérettel emeli ki a németek energiáját a kitartásban és rendíthetetlen hitét a győzelemben. A javaslatot elfogadja.

A vitát ekkor megszakították.

Az elnök ezután bejelentette, hogy herceg Windischgrätz közlélmelési miniszter a holnapi ülésen válaszolni kíván gróf Tisza István tegnapi interpellációjára.

A bejelentést tudomásul vették s az ülés negyed három órákor véget ért.

HIREK

Az új gyulai plébános.

Dr Lindenberger János apátplébános Debrecenbe távoztával megürült az egyházmegye egyik legnagyobb plebániája. E fontos pozícióra úgy a kegyur, Wenckheim grófi család, mint az egyházmegye főpásztorának bizalma dr Apor Vilmos báró teológiai tanárt emelte.

Jelleme, munkaképessége, papi lelkilete legnagyobb reményekkel tölt el mindenkit. Azok, kikkel itteni rövid, egy évi tartózkodása alatt érintkezett csak szeretni és tisztelni tudták. Mint pap a lehető legideálisabb munkateret kapja. Szíve vágyát követi, mikor a tanári kathedrát hagyja ott s felszeréli az összehasonlíthatatlanul tágasabb, munkásabb, tehát emberi értelemben fáradtságosabb, papi szempontból azonban igazán magasztos munkakörrel.

A hitközségét már ismeri. Mint ujmisés mindjárt oda került s két esztendeig működött Gyulán mint segédlelkész. Azóta is gyakran érintkezett volt híveivel. Egy esztendeje, hogy a szemináriumba került, mint a bölcseltes tanára.

Eddigi egész működése után mindenki a legszebb reményekkel tekint gyulai plébánosságára elé is. Első legszebb korszakában, fiatalos munkavágya és munkaszeretete teljes birtokában, apostoli lelkülettel foglalja el azt a vezető állást, melyet elődei évek hosszu során ott megalapoztak.

Plébánosi kinevezését dr Apor Vilmos báró tegnap kapta meg s ugyanakkor tette le a szokásos esküt a püspöki palota kápolnájában a megyéspüspök kezébe.

FELHÍVÁS

Nagyvárad város közönségéhez.

A nyaralásra elfogadott ausztriai német gyermekek augusztus hó 5-én, hétfőn délelőtt 11 órákor érkeznek városunkba. Szeretettel kell a kis sokat szenvedett gyermekereget fogadnunk, hogy már megérkezésük percében érezzék a magyar vendégszeretet melegét.

Felkérjük mindazokat, akik ily gyermekek elfogadására és azok ellátására vállalkoztak és azokat, akik gyermekeket még elfogadni hajlandók és az összes egyesületek képviselőit, hogy *jeljenek meg a fentjelzett időben a Muzeumkertben (a püspöki templom közelében), ahol a gyermekek elosztása meg fog történni.*

A gyermekek átvételkor átadnak az élelmiszer igazolványok is, amelyek előmutatóinak megfelelő mennyiségű liszt, cukor ki fog adatni és egyéb szükséges élelmiszert is ki fognak utalni.

Az elfogadott gyermekek kellő élelméről és ellátásáról már a megérkezés napján is gondoskodni kell.

Nagyvárad, 1918 augusztus hó 2 án.

A helyi bizottság nevében

Imrik S. Zoltán, Rimler Károly, plébános, alelnök. polgármester, elnök.

* **Porciunkula-bucusu.** Tegnap délután kezdődött és ma délután 4 óráig tartott a Porciunkula bucsu. Ez idő alatt teljes bucsuban részeseül mindenki, aki meglátogatja a kapucinus atyák templomait s meggyón és megáldozik. A kapucinus rendháznak nagy ünnepe ez, melyen sokan keresik fel a templomot az ájtatoskodó hívek. Reggel 7 kor csendes mise, 9 kor ünnepélyes szent mise lesz, mely alatt a szentbeszédet dr Némethy Gyula tb. kanonok tartja.

Készül a fuzió. Wekerle Sándor miniszterelnök a főrendiház tegnapi ülésén jövő munkatervéről és a politikai helyzet jövő kialakulásáról nyilatkozott. A miniszterelnök előkelt szándéka programjának mielőbb való megvalósítása. Természetes dolog, hogy a miniszterelnök elsősorban azoknak a támogatását kívánja biztosítani, a kik bár a választójogi törvényjavaslat tárgyalásánál vele nem vallottak egy véleményt, a 48 as alkotmánypárt programjának a megalkotásában résztvettek és ezt a programot magukénak vallják.

* **Vasárnap ismét lesz hus.** A kereskedelemügyi miniszterium értesítette Nagyvárad és Biharmegye törvényhatóságát, hogy a vasárnapi munkaszünetnek a husiparra kiterjesztését a jégghiányra tekintettel szeptember 15-ig felfüggeszti. Így ezentul husat vasárnap is lehet vásárolni.

* **Hova lettek a galiciaiak?** Egyszerre csakugyan eltűntek Nagyváradról a kellemetlen vendégek s mindenki fellélegzett abban a reményben, hogy a sohaviszontnemlátásig vettek bucsut a galiciaiak tőlünk. Most azt közlik velünk, hogy a galiciaiak a közeli fürdőbe mentek nyaralásra, sőt olyik fel Biharfüredre, ahova 120 korona egy kocsi s csak azt várják, hogy az izgalom lecsillapuljon s ők észrevétlenül ismét betelepedsenek Nagyváradra. Ezt a trükköt már ismerjük s nagyon aluszékony lenne a hatóság, ha ezzel falhoz tudná állítani a furfangos galiciaiak hadserege a rendőrséget.

* **Eljegyzés.** Nagy Ferenc eljegyezte Barátky Irénkét. (Minden külön értesítés helyett.)

* **Lesz ruhája a rendőrségnek.** Nagyvárad város rendőrlegénysége nagyon vedlett, kopott ruhában kénytelen terhes szolgálatát teljesíteni, mert már régen nem kapták meg ruhajárandóságukat. Rimler Károly polgármester közbenjárására most új ruhához jut a rendőrlegénység egy része. Tegnap érkezett meg az értesítés a városhoz, hogy 120 méter posztót utaltak ki a rendőrlegénység részére. Ebből azonban csak egy csekély része, mintegy 35 jut ruhához, a többi pedig jár továbbra is kopottan, rongyosan.

* **Dr Molnár Kálmán százados.** A király dr Molnár Kálmán főhadnagy-gazdászati tisztet az 5. honvéd gyalogezrednél századossá nevezte ki. Dr. Molnár Kálmán Przemysl elfoglalásakor került hadifogságba, ahonnan sok szenvedés után a múlt hónapban sikerült megmenekülnie. Jelenleg a margitszigeti katonatiszti üdülőtelepen pihen ki fáradalmait.

* **Az első ujságírói szanatórium.** A régi vágy talán nemsokára valóra válik: megépül az első magyarországi ujságírói szanatórium. Az ujságíró társadalom kiküldöttei Brassóban látják legalkalmasabbnak a szanatórium helyét s körülbelől 4 hetet töltene el a szanatóriumban, nyugalom, orvosi kezelés és kitünő levegő adná vissza munkacerejüket. A 3-4 holdas parkban impozáns épület építne 30 ujságíró számára s így évente körülbelől 360 ujságíró találna üdülést. A szanatóriumot Sattler Manó budapesti műépítész fogja építeni, aki Erdélyben a Zita Otthonokat építi.

* **Tóth Imre gyásza.** Tóth Imre nyug. táblabíró családjának mélységes gyásza van: Tóth Imréné szül. Moldoványi Szeréna, az ideális lelkű urnó tegnap délután meghalt hosszu szenvedés után életének 56 ik évében. Halála egy család boldogságát semmisítette meg, melynek mindene volt míg élt. Szerető férje, négy gyermeke és fivére Moldoványi Iván gyászolja. Temetése e hó 3 án, szombaton reggel háromnegyed 9-kor lesz a Lukács György utca 3 számú házból, mely után az olasz róm. kath. templomba kísérik az elhunytat, ahol gyászmise lesz a halott lelkiüdvéért a koporsó előtt s ezután az olasz temetőben helyezik végső nyugalomra. — A mélyen sujtott család a következő gyászjelentést adta ki:

Tóth Imre úgy a maga, valamint gyermekei Szeréna, Erzsébet, Imre, László és Moldoványi Iván mint testvér, az összes rokonság nevében is fájó szívvel, de az Isten szent akaratában való megnyugvással jelentik a legjobb feleség, a legszeretőbb édes anyja és testvér Tóth Imréné szül. Moldoványi Szeréna f. hó 1 én, délután 3 órákor hosszu szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után áldásos életének 56 ik és boldog házasságának 25 évében történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága tetei f. hó 3 án, szombaton d. e. háromnegyed 9 órákor fognak a Lukács György-u. 3. számú gyászszobából az olasz temetőben lévő családi sírhelyen végső nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai és ismerősei tisztelettel meghívattak. Nagyvárad, 1918. aug. 1. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **A m. kir. budapesti 1. honvéd huszárezred rokkant, özvegy- és árvaalap kezelősége felkéri rang és rendfokozat különbség nélkül az ezred sebesülését, betegség vagy hadifáradozások következtében megrokkant tagjait, elesett hőseinek özvegyeit és árváit, hogy amennyiben segélyre szorulnak eziránti kérvényüket szeptember 1-ig a m. kir. budapesti 1. honvéd huszárezred pót-századparancsnokságnak Budapest okvetlen nyujtsák be. A kérvényhez vagyontalansági bizonyítvány csatolandó.**

* **Aki Bali Mihályt marasztalja.** Tegnap az egész város a három felakasztott muszkáról és Bali Mihályról beszélt. Egy társaságban szóba került, milyen gyorsan végzett a hóhér a három gnosztevővel. Valaki közbeszóit:

— Az ilyen ügyes embert itt kellene marasztalni Nagyváradon. Tudnék én neki még hasznos munkát adni.

— Hogyan?

— Átadnék neki két-három embert, hogy végezze rajtuk kötelességét. Tessék nyugodtan lenni, erre teljesen megérett firmák lennének. Háram biznák, össze tudnám őket válogatni úgy, hogy holnap rögtön lehetne Nagyváradon 40 koronáért cipőt, 2—300 koronáért ruhát, 80 fillérért cernát, 4—5 koronáért vásznat és magánkézből is 16 koronáért zsirt vásárolni stb. Hiszen azokat a nyomorult muszkákat is csak rablásért kötötték fel!

A társaságban ügyvédek is voltak, de egyik sem jelentkezett, hogy ezeket a rablókat védenék.

* **Adomány.** Nyerges Róza 6 koronát hozott szerkesztőségünkbe a vak katonák részére, mely összeggel gyűjtésünk 5647 K 42 fillérre emelkedett.

* **Halálozás.** Özv. Nyerges Józsefné szül. Csász Lidia hosszas szenvedés után július 31-én meghalt. Temetése ma, pénteken d. u. 3 órakor lesz a Csengery-u. 12. számú gyászházról.

* **Lopott bőrszijdarabok árverése.** Közhírré teszem, hogy a lopásból származó 2 db bőrszija darabka és két darab lábtörő folyó évi augusztus hó 19-én délután 4 órakor a büntügyi osztálynál nyilvános árverésre kerül és a legtöbbet ígérőnek eladatik. Jánosy tb. főkapitány.

* **Ingyen munkaerő a cséplés tartamára.** A m. kir. honvédelmi miniszter rendelete értelmében a hadapródiszcolák növendékei a szünidő alatt mint cséplési és gazdasági felügyelők alkalmazhatók. A gazdáknak a növendékek részére semminemű díjazást adni nem kell, sőt napi 5 korona érkezői pénzt kapnak és ennek ellenében csupán megfelelő jó kiadás és bőséges táplálkozásról kell gondoskodniuk. Akik ilyen ifjakat elfogadni hajlandók, jelentkezzenek a vármegyei hadifogoly ügyeleti tiszténél.

Legújabb fűzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál lehet beszerezni.
Rákóczi-ut., (Korona gyógyszerár mellett)
Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

Haltenberger Vilmos kelmefestő és vegytisztító gyárának második számú felvételi üzlete, **Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett.**

Váljal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

* **Elveszett.** Nagy fekete bőrtárca, fontos okmányokkal és kétezer koronányi pénzzel elveszett. Becsületes megtaláló a pénzt tartsa meg és a tárcát küldje el postán a Hegedüs Hirlapirodába.

REPORTÁZ

Kettős footballmérkőzés. Mozgalmas és érdekes football programot készít elő vasárnap délutánra a NAC vezetősége. — E program keretében fog Nagyváradon bemutatkozni a Békéscsabai A. C. csapata, mely ma egyike a legjobb környékbeli csapatoknak. A vendégesapat ellenfele a NAC. csapata lesz, amely természetesen nagy ambícióval készül a küzdelemre, hogy itthoni veretlenségét lehetőleg biztosítsa. — A nagy érdekességű mérkőzés előtt az újonnan alakult nagyváradai F. C. csapat mérkőzik a Kite vel. A mérkőzést jótékony célra rendezik.

Nyíltér.

Központom tegnapi sürgőnye folytán tudatom a t. Gazdaságokkal és Gazda Urakkal, hogy

e hó ötödikéig feladott burgonyáért métermázsánként 75— koronát

fizetünk. E hó ötödike után feladott burgonyáért mm.-ként 55— K-t fizetünk.

BORGIDA BÉLA,
a Burgonya Központ kirendeltségének vezetője.

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**

Kiadótulajdonos: **Szent László-nyomda r.-t.**

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzőlogköcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévviz fürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a **Fürdőigazgatóság.**

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

VIGADÓ
mozgó-
színház

MA

A balerina hőstette.

Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

APOLLÓ
mozgó-
színház

MA

Arany sugarak.

Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

Eladó ingatlanok:

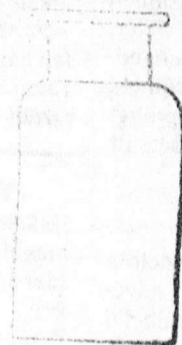
Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.

Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és

Füzes-u. 69. sz. alatti ház.

Felvilágosítást nyújt a **Magyar Bank r.-t.**

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	13—
Majolika gyümölcsállvány 6 tányórral	15—
Majolika tálca fogóval	8—
Majolika cukortartó díszes	8—
Majolika gyümölcskészlet	8—
Vizes készlet csiszolt üvegből	12—
Boros	12—
Likör	12—
Befőttes készlet kristály fehér	12—
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12—
Majolika fali sótartó színes	8—
Majolika vizeskancsó színes	10—
Kenyérsósár színes üveggel	10—
Chinaezüst cukortartó	10—
Chinaezüst gyümölcsállvány	10—
Majolika virágváza színes	5—
Majolika virágfazék	5—
Majolika díszfigura	5—
Porcellán főzőlábas	5—
Porcellán főzőfazék	5—
Teáskészlet színes aranyozással	50—
Kávéskészlet színes aranyozással	50—
Feketéskészlet színes aranyozással	50—
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150—
Hidegfelvágott készlet sz. aranyozással	40—
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50—
Falilukor színes aranyozott kerettel	30—
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25—
Függő-lámpa teljesen felszerelve	30—
Teáspohár chinaezüst foglalásban	8—
Teáscsésze színes finom aranyozással	4—
Kávéscsésze	4—
Köpőcsésze	5—
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5—

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLUS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és díszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, **Zöldfa-u. 13. sz.**

Telefonszám 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Keresünk

teljesen perfekt gyors- és gépirónót lehetőleg azonnali belépésre. Győri Szeszgyár, Kolozsvári-utca 6.

Nőiszabóság

— Divatterem. Elegáns costumok, estélyi és utcai ruhák, aljak, blouzok legszebb kivitelben méret után készülnek. Átalakítások is elfogadtnak. Tisztviselő családoknak kedvezmény. Czillér Imre áruházában.

Fényképészeti

lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ruhafesték

valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Viszonteladók árendében részesülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Kiadó

üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r.t.” Irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

Ne dobja ki pénzét

új ruhákért, mert a kitűnően bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tavaszi

szeplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Víóra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Pemete

és hársfamézcukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtó

három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Bérbeadó

Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korcsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Poloskairtó

Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irtására. Ára 2-40 K, nagy üveg 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ór

lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

Jó bizonyítványokkal

rendelkező megbízható egyén hivatalos zolgai minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Butorozott

szobák kiadók Zöldfa épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Electrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstram-égők, villanyvasalók állandóan raktáron.

Szent László Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas-fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabásu nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástanítás, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámitól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.

TŰZIFA

a városnál kiváltott tűzifa házhoz való szállítására

megrendelés átvéttetik Rákóczi-ut 22. sz. a., APOLLÓ-TÓZSDE.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészít felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam hölgyek részére gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre. Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

LEGF. BUZACSIRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz. Vidékiek kérjenek árajánlatot

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Betűszedő tanulóknak fiu és berakó tanulóknak leány fizetéssel felvétetik a **Szent László-nyomda** részv.-társaságnál.